

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-1834/2024-09.3>**Цятковська О.В.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8825-9778>
ResearcherID: K-8603-2018

Tsiatkovska Olena*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД В УПРАВЛІННІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

PROGRAM-TARGET METHOD IN MANAGEMENT AND ENSURING CONTROL OVER THE USE OF STATE FINANCES

Управління державними фінансами здійснюється відповідно до встановлених та визначених рекомендацій з урахуванням того, що основним завданням діяльності державних установ є саме забезпечення відповідно соціального ефекту від діяльності конкретної установи. Проте в БКУ при визначенні основних повноважень розпорядників бюджетних коштів при управлінні бюджетними коштами встановлено завдання щодо забезпечення цільового використання бюджетних коштів. Метою даної статті є дослідження особливостей застосування програмно-цільового методу державними установами, а також формування теоретичних та методичних рекомендацій щодо удосконалення бюджетного планування на основі досліджених особливостей. Узагальнити інформацію щодо сутності поняття програмно-цільового методу в державних установах та особливостей його застосування різними державними установами. А також систематизувати основні аспекти бюджетного планування в управлінні державними фінансами, що забезпечить сформувати актуальну та ефективну інформацію щодо діяльності державних установ та результатів виконання бюджетних програм. Досліджено особливості застосування програмно-цільового методу державними установами, а також за результатами сформовано теоретичні та методичні рекомендації щодо удосконалення бюджетного планування на основі досліджених особливостей. Узагальнено інформацію щодо сутності поняття програмно-цільового методу в державних установах та особливостей його застосування різними державними установами. А також систематизовано та проаналізовано статистичну інформацію щодо використання програмно-цільового методу державними установами за період 2015–2023 рр. оскільки в державних установах він активно реалізується всіма розпорядниками бюджетних коштів як на рівні виконання державного бюджету, так і на рівні місцевих бюджетів. Проте, залишається невирішеними достатньо проблем щодо моніторингу використання коштів та ефективності виконання бюджетних програм саме у середньостроковому плануванні. Оскільки імплементація програмно-цільового методу під час прийняття управлінських рішень головними розпорядниками бюджетних коштів спрямована на підвищення ефективності та результативності бюджетних програм через співвідношення використання бюджетних коштів та якості наданих послуг, тобто забезпечення соціального ефекту.

Ключові слова: контроль, аудит, бухгалтерський облік, програмно-цільовий метод, бюджетне планування, державні установи, державні фінанси, видатки.

The management of public finances is carried out in accordance with the established and defined recommendations, but the main task of the activities of public institutions is to ensure the corresponding social effect of the activities of a particular institution. However, in the BKU, when determin-

ing the main powers of managers of budget funds in the management of budget funds, the task of ensuring the targeted use of budget funds is established. The purpose of this article is to study the features of the application of the program-target method by state institutions, as well as the formation of theoretical and methodological recommendations for improving budget planning based on the investigated features. Summarize information about the essence of the concept of the program-target method in state institutions and the features of its application by various state institutions. And also to systematize the main aspects of budget planning in the management of state finances, which will ensure the formation of relevant and effective information on the activities of state institutions and the results of implementation of budget programs. The peculiarities of the application of the program-target method by state institutions were studied, and based on the results, theoretical and methodical recommendations were formed for the improvement of budget planning based on the studied peculiarities. Information on the essence of the concept of the program-target method in state institutions and the features of its application by various state institutions is summarized. Statistical information on the use of the program-target method by state institutions for the period 2015–2023 was also systematized and analyzed, since it is actively implemented in state institutions by all managers of budget funds both at the level of state budget implementation and at the level of local budgets. However, enough problems remain unsolved regarding the monitoring of the use of funds and the effectiveness of implementation of budget programs in medium-term planning. Since the implementation of the program-target method during management decision-making by the main managers of budget funds is aimed at increasing the efficiency and effectiveness of budget programs through the ratio of the use of budget funds and the quality of the services provided, i.e. ensuring the social effect.

Keywords: control, audit, accounting, program-target method, budget planning, state institutions, state finances, expenditures.

Постановка проблеми. Управління державними фінансами здійснюється відповідно до встановлених та визначених рекомендацій з урахуванням того, що основним завданням діяльності державних установ є саме забезпечення відповідно соціального ефекту від діяльності конкретної установи. Проте в БКУ при визначенні основних повноважень розпорядників бюджетних коштів при управлінні бюджетними коштами встановлено завдання щодо забезпечення цільового використання бюджетних коштів. Виникає питання щодо того чи можна ототожнювати забезпечення цільового використання бюджетних коштів та ефективної реалізації бюджетних програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань щодо програмно-цільового методу, бюджетного планування, цільового використання бюджетних коштів присвячена значна кількість робіт як науковців, так і практиків. Зокрема Коробцова Д.В. [5], Чугунов В.І. [11], Тітарчук М.І. [9] досліджували питання щодо бюджетного планування та перспективи впровадження програмно-цільового

методу у практичну діяльність державних установ.

Теоретичні та практичні аспекти проблематики програмно-цільового методу досліджували такі науковці, як О.В. Василік, І.В. Запатріна [3], О.І. Деревчук [2], Л.Є. Клець, М.І. Кульчицький, В.Д. Лагутін, О.Б. Каун [6], І.В. Луніна, Ц.Г. Огонь [7], В.М. Опарін, К.В. Павлюк, Ю.В. Пасічник, А.Г. Чубенко [10], І.Я. Чугунов [12], С.І. Юрій, Н.Б. Ярошевич, Ю.А. Обшта [13].

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження особливостей застосування програмно-цільового методу державними установами, а також формування теоретичних та методичних рекомендацій щодо удосконалення бюджетного планування на основі досліджених особливостей. Узагальнити інформацію щодо сутності поняття програмно-цільового методу в державних установах та особливостей його застосування різними державними установами. А також систематизувати основні аспекти бюджетного планування в управлінні державними фінансами, що забезпечить сформувати актуальну та ефективну інформа-

цію щодо діяльності державних установ та результатів виконання бюджетних програм.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто відзначити, що відповідно до п. 8 ст. 7 БКУ визначено серед принципів бюджетної системи України принцип цільового використання бюджетних коштів, який полягає в тому, що кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями. Серед вітчизняних науковців проблемні питання щодо принципів бюджетної системи неодноразово порушувалися та досліджувалися.

Коробцова Д.В. пропонує принцип цільового використання бюджетних коштів замінити на принцип цілеспрямованості і правової визначеності бюджетних програм, який визначає як сукупність заходів з планування, затвердження та використання бюджетних асигнувань відповідно до бюджетних призначень, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваних результатів, що покладаються на розпорядника бюджетних коштів бюджетним законодавством протягом бюджетного періоду [5, с. 97].

Оскільки в БКУ передбачено два принципи, які визначають результативність діяльності установи, то необхідно їх розмежувати та ідентифікувати.

Оскільки в основу принципу цільового використання бюджетних коштів покладено саме рух коштів відповідно до кодів економічної класифікації видатків, то його доцільно ототожнювати при застосуванні касового методу. Проте при застосуванні програмно-цільового методу оцінюється ефективність виконання бюджетних програм та їх результативність, тому саме метод нарахування ототожнюється з ним.

Одним із елементів ефективного взаємозв'язку управління державними фінансами та нефінансовими активами є застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі. Від ефективної реалізації державної політики щодо програмно-цільового методу залежить результативність діяльності установи та політика бюджетного планування. Тобто, це підтвер-

джує взаємозв'язок управління державними фінансами та бухгалтерським обліком нефінансових активів. Оскільки від ефективного бюджетного планування та формування державної політики щодо програмно-цільового методу впливає не тільки на ефективність діяльності конкретної установи, але і залежить загальний соціальний ефект у суспільстві. Підтвердженням цього є інтеграція системи бухгалтерського обліку в державному секторі із статистикою державних фінансів в єдину систему з формуванням цілісного циклу управління державними фінансами. І саме програмно-цільовий метод займає одну із ключових елементів цієї цілісної системи управління державними фінансами.

У Бюджетному кодексі України програмно-цільовий метод розглядається, як метод управління бюджетними коштами у бюджетному процесі для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу [1].

Програмно-цільовий метод є ключовим елементом бюджетного процесу, крім того, він складається з певних елементів. Саме ці елементи є ключовими показниками при оцінці ефективності застосування програмно-цільового методу державними установами. Основні складові програмно-цільового методу наведено на рис. 1.

Варто відзначити, що саме програмно-цільовий метод застосовується для середньострокового бюджетного планування. І відповідно даний метод є одним з елементів бюджетного планування, що проявляється через формування бюджетних програм, реалізацію та оцінку ефективності їх реалізації всіма учасниками бюджетного процесу. Середньострокове бюджетне планування реалізується задля формування комплексної оцінки щодо ефективності використання бюджетних програм та доцільності видатків на відповідні програми. Крім того, середньострокове планування є ефективним елементом при формуванні державних політик з обґрунтуванням видатків на їх реалізацію

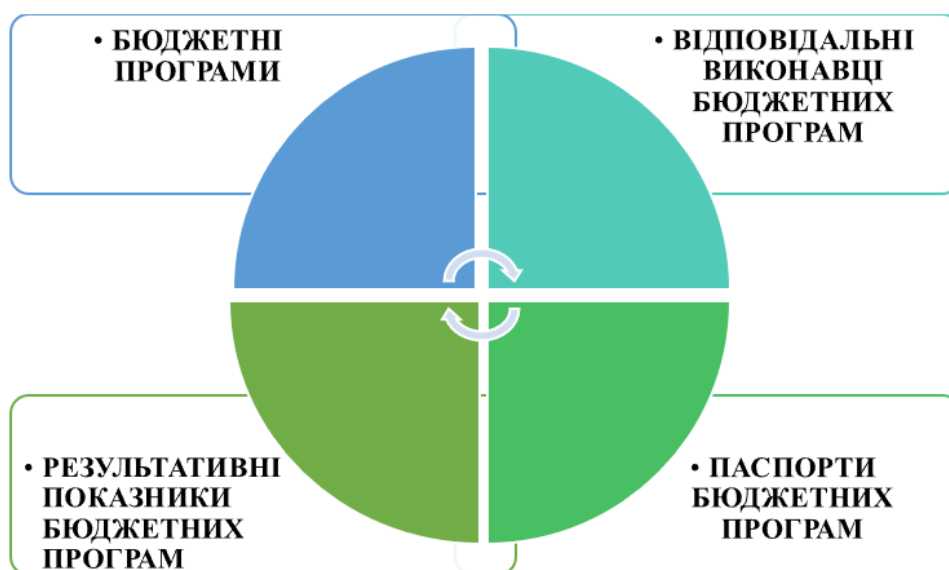

Рис. 1. Основні складові елементи програмно-цільового методу

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 4; 8]

та рівня соціального ефекту, який забезпечиться відповідною політикою. Програмно-цільовий метод і його застосування у бюджетному процесі спрямований саме на підзвітність державних установ не стільки у використанні бюджетних коштів, а скільки у ефективності реалізації бюджетних програм та досягненню необхідних результатів з метою забезпечення соціального ефекту від державної політики.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що саме програмно-цільовий метод активно застосовується різними країнами світу. І запровадження його в Україні пов'язано з євроінтеграційними процесами в країні.

The Planning – Programming – Budgeting System (PPBS) визначається як революційний метод прийняття фундаментальних рішень, що впливають на цілі та обсяг державної фінансової підтримки. Зокрема Paul E. Carey and Roger R. Shipley визначають, що даний метод бюджетування спрямований на полегшення прийняття бюджетних рішень шляхом використання більш корисних програмних категорій, глибоких аналітичних досліджень альтернатив і порівняння системних витрат за більш тривалий період часу із запланованими вигодами або досягненнями. Крім того, вони визначають, що однією з основних вимог даного методу

є наявність безперервного бюджетного процесу, який може приймати широкі програмні рішення, втілювати їх у більш витончені рішення в бюджетному контексті та представити відповідну програму та фінансові дані для дії до губернатора та законодавчої влади [14, с. 25].

Чугунов В.І. відзначає, що програмно-цільовий метод планування бюджету формує систему звітування та оцінювання діяльності розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів, забезпечує підвищення прозорості державного фінансового управління, що сприяє створенню умов для розробки довгострокової політики, прийняттю раціонального складу доходів та видатків бюджету на перспективу [11].

Тітарчук М.І. узагальнює, що подальше впровадження програмно-цільового методу у бюджетний процес надасть можливість визначити результативність діяльності головного розпорядника бюджетних коштів щодо розвитку відповідної галузі соціальної сфери та економіки. Становлення та розвиток програмно-цільового методу у бюджетному процесі супроводжувалися структурними перетвореннями механізму фінансово-бюджетної політики країни [9, с. 73].

Процес імплементації та реалізація застосування програмно-цільового методу в

державних установах постійно вдосконалюється та уточнюється відповідно до проблем та ризиків, які виникають як у бюджетній системі загалом, так і у фінансово-господарській діяльності державних установ. Незважаючи на всі заходи щодо удосконалення методології, алгоритми застосування, нормативно-правового забезпечення програмно-цільовий метод застосовується головними розпорядниками тільки на короткострокове бюджетне планування, хоча основним призначенням є застосування його у середньостроковому плануванні. Крім цього, за результатами бюджетного планування із застосуванням програмно-цільового методу не завжди приймаються управлінські рішення щодо бюджетних програм, цільового використання бюджетних коштів та ефективності їх застосування.

Варто відзначити, що і в Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 рр. відзначено, що програмно-цільовий метод не завжди використовується головними розпорядниками бюджетних коштів як основа для прийняття управлінських рішень. Крім того визначено, що для посилення ефективності використання бюджетних коштів необхідно забезпечити подальше підвищення результативності процесу верифікації та моніторингу цільового використання бюджетних коштів, через розвиток інформаційно-аналітичної платформи електронної верифікації та моніторингу і застосування результатів верифікації для бюджетного планування [8].

Отже, для забезпечення контролю за результатами реалізації бюджетних програм із застосуванням програмно-цільового методу державними установами необхідним елементом є формування Єдиного державного реєстру нефінансових активів державних установ в якому буде систематизуватися, узагальнюватися та накопичуватися інформація щодо нефінансових активів з метою управління бюджетними коштами при середньостроковому плануванні.

Відповідно до Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі виділено основні елементи бюджет-

ної програми [4]. Значну увагу при формуванні та аналізі виконання бюджетних програм доцільно приділяти саме такому елементу, як результативні показники, які поділяються на показники затрат, продукту, ефективності та якості.

Варто відзначити, що саме в нормативно-правових документах немає чітких рекомендацій щодо формування цих показників при формуванні бюджетних програм. В БКУ програмно-цільовий метод розглядається, як інструмент середньострокового бюджетного планування, який спрямований не на контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, а на контроль за фактичними результатами реалізації відповідної програми [1].

У результаті дослідження особливостей бюджетного процесу та застосування програмно-цільового методу можна стверджувати, що основним завданням програмно-цільового методу є не так цільове використання бюджетних коштів, а як ефективність реалізації бюджетної програми. У ст. 7 БКУ наведено основні принципи бюджетного процесу і серед них доцільно виокреми такі принципи як принцип цільового використання бюджетних коштів та принцип ефективності та результативності [1].

Встановлено, що саме принцип цільового використання бюджетних коштів можна застосовувати при реальному руху грошових коштів, тобто органи ДКСУ оцінюють та аналізують діяльність державних установ саме за принципом цільового використання бюджетних коштів. Отже в основі даного принципу закладено касовий метод. І саме тому у ст. 116 БКУ серед переліку порушень бюджетного законодавства немає такого показника як неефективність використання бюджетних коштів. Хоча в ст. 119 БКУ при визначенні цілей які не відповідають цільовому використанні бюджетних коштів визначено серед іншого такий напрям, як використання бюджетних коштів не відповідно до паспорту бюджетної програми [1].

Проте, відповідно до НП(С)БОДС в Україні відбувається перехід від касового методу до методу нарахування тому і запро-

ваджується програмно-цільовий метод у бюджетну систему, і саме тому для оцінки ефективності діяльності державних установ, які формують середньострокове бюджетне планування та здійснюють фінансово-господарську діяльність не достатньо застосувати тільки принцип цільового використання бюджетних коштів. Саме тому необхідно оцінювати діяльність установи за принципом ефективності та результативності діяльності відповідно до показників, які визначені у бюджетних програмах.

Варто відзначити, що в НП(С)БОДС немає чіткого визначення, що застосовується тільки метод нарахування при визнанні доходів та витрат, оскільки є специфічний вид доходів у складі доходів за обмінними операціями, такий як бюджетні асигнування, які визнаються саме за касовим методом.

Крім того, необхідно відзначити, що ці два принципи в сукупності не суперечать один одному, а тільки доповнюють. Проте принцип ефективності та результативності за своєю суттю показує, що учасники бюджетного процесу мають прагнути, а ніяким чином не зобов'язані, як в принципі цільового використання бюджетних коштів є конкретна вказівка, що бюджетні кошти використовуються тільки на конкретні цілі. Тобто, як висновок можна зробити, що принцип ефективності та результативності в чинній редакції має тільки рекомендаційний характер, що суперечить ст. 20, де визначено, що програмно-цільовий метод у бюджетному процесі застосовується на рівні державного бюджету та місцевих бюджетів.

Отже, необхідно внести зміни до складу принципів бюджетної системи України, оскільки від застосування принципів залежить і ефективність діяльності установ та використання бюджетних коштів. Відповідно до вимог БКУ та бюджетної політики країни всі розпорядники бюджетних коштів при бюджетному плануванні застосовують програмно-цільовий метод, що реалізується через складання бюджетних програм, паспортів бюджетних програм та середньостроковому плануванні. Саме тому необхідно

принцип ефективності та результативності уточнити і в БКУ викласти в такій редакції: «принцип ефективного та результативного управління – планування та складання бюджетів всіма учасниками бюджетного процесу здійснюється через формування цілей, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, та виконання бюджетів шляхом досягнення конкретних результатів із забезпеченням якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу бюджетних коштів із застосуванням оцінки ефективності їх використання на всіх стадіях бюджетного процесу».

Запропоноване визначення принципу ефективного та результативного управління відображатиме необхідність застосування програмно-цільового принципу на всіх стадіях бюджетного процесу та сприятиме не тільки ефективному використанню бюджетних коштів, але і відображає ефективність надання публічних послуг із оцінкою їх надання. Оскільки основною ціллю діяльності державних установ є не отримання прибутку, а саме забезпечення соціального ефекту у суспільстві через надання якісних публічних послуг користувачам за рахунок бюджетних коштів.

Крім того, даний принцип віддзеркалюватиме сутність програмно-цільового методу та визначатиме важливість його застосування на різних стадіях бюджетного процесу, а не тільки при бюджетному плануванні. Особливо актуальним даний принцип є при оцінці ефективності використання бюджетних коштів у складі якісних публічних послуг з мінімальним їх використанням.

Важливість дотримання основних особливостей та механізму застосування програмно-цільового методу в Україні підтверджується кількістю розроблених та затверджених паспортів бюджетних програм. Якщо загалом у 2019 році було затверджено понад 329 паспортів бюджетних програм, які фінансуються тільки з державного бюджету.

Структура паспортів бюджетних програм у різних суб'єктів господарювання досить різноманітна і розгалужена, що пов'язано з особливостями діяльності.

У табл. 1 узагальнено інформацію щодо структури та динаміки бюджетних програм за останні 10 років серед деяких міністерств Кабінету міністрів України.

Паспорти бюджетних програм розробляються та затверджуються головними розпорядниками бюджетних коштів. Саме тому для аналізу застосування програмно-цільового методу при бюджетному плануванні було взято інформаційні джерела головних розпорядників бюджетних коштів.

Аналіз паспортів бюджетних програм за період 2015–2023 рр. показує, що структура щороку різна навіть у розрізі різних державних установ. Якщо порівнювати кількість бюджетних програм у 2023 році з 2005 роком, то вони збільшилися майже у 3 рази.

Крім того, варто відзначити, що значне збільшення бюджетних програм за розпо-

рядниками бюджетних коштів є помітною з 2017 року, що пов'язано з обов'язками застосування програмно-цільового методу при бюджетному плануванні. Найбільша кількість бюджетних програм за відповідно вибірки спостерігається у 2020–2021 роках, що пов'язано з необхідністю дотримання не тільки цільового використання бюджетних коштів, але і з ефективністю реалізації бюджетних програм розпорядниками бюджетних коштів. І відповідно кожний головний розпорядник формував таку кількість бюджетних програм, щоб забезпечити ефективність їх реалізації, а також провести оцінку та моніторинг їх виконання з метою коригування у бюджетному плануванні з урахуванням цих показників.

Варто відзначити, що програмно-цільовий метод в Україні почав запроваджуватися з 2002 року, але активне запровадження, як на державному рівні, так і на рівні місцевого самоврядування розпочалося з 2017 року. У табл. 1 показано динаміку розроблення

Таблиця 1

Структура та динаміка розроблення та затвердження бюджетних програм головними розпорядниками бюджетних коштів за період 2015–2023 рр.

№ п/п	Державна установа	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Генеральна прокуратура України	1	2	2	2	3	2	2	2	2
2	Міністерство внутрішніх справ України	–	–	33	28	30	34	33	24	30
3	Міністерство економіки України	20	14	19	24	36	39	33	22	15
4	Міністерство закордонних справ України	–	8	8	8	8	8	7	7	7
5	Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України	–	–	–	–	3	6	11	9	7
6	Міністерство культури України	–	–	–	16	16	99	71	27	53
7	Міністерство освіти і науки України	22	21	26	21	19	31	35	32	30
8	Міністерство екології та природних ресурсів України	1	1	1	1	16	30	30	19	21
9	Міністерство соціальної політики України	–	27	28	29	28	28	31	20	17
10	Міністерство аграрної політики та продовольства України	–	–	–	–	12	12	20	16	16
11	Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України	8	8	7	8	11	9	25	11	11
12	Міністерство фінансів України	34	31	36	26	26	36	34	16	34
	РАЗОМ	86	112	160	163	208	334	332	205	243

Джерело: сформовано автором

та затвердження бюджетних програм, які фінансуються як за рахунок коштів державного бюджету, так і за рахунок коштів місцевого бюджету.

Висновки. Досліджено особливості застосування програмно-цільового методу державними установами, а також за результатами сформовано теоретичні та методичні рекомендації щодо удосконалення бюджетного планування на основі досліджених особливостей. Узагальнено інформацію щодо сутності поняття програмно-цільового методу в державних установах та особливостей його застосування різними державними установами. А також систематизовано та проаналізовано статистичну інформацію щодо використання програмно-цільового методу державними установами

за період 2015–2023 рр. оскільки програмно-цільовий метод в державних установах активно реалізується всіма розпорядниками бюджетних коштів як на рівні виконання державного бюджету, так і на рівні місцевих бюджетів. Проте, залишається невирішеними достатньо проблем щодо моніторингу використання коштів та ефективності виконання бюджетних програм саме у середньостроковому плануванні. Оскільки імплементація програмно-цільового методу під час прийняття управлінських рішень головними розпорядниками бюджетних коштів спрямована на підвищення ефективності та результативності бюджетних програм через співвідношення використання бюджетних коштів та якості наданих послуг, тобто забезпечення соціального ефекту.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 02.10.2023).
2. Деревчук О.І. Зміст та особливості програмно-цільового методу бюджетного фінансування. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 129–134.
3. Запатріна І.В. Програмно-цільовий метод бюджетування. *Фінанси України*. 2006. № 10. С. 156–178.
4. Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі: Розпорядження Кабінету міністрів України від 14.09.2002 № 538-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80#Text>
5. Коробцова Д.В. Сучасний погляд на принцип цільового використання бюджетних коштів в бюджетній системі України. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2016. Випуск 2. С. 92–99. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a74a4075-3c34-4750-a070-9bcf5399412f/content>
6. Лагутін В.Д., Каун О.Б. Вдосконалення системи міжбюджетних трансфертів у контексті бюджетної реформи в Україні. *Наук. пр. НДФІ*. 2003. № 3 (22). С. 70–81.
7. Огонь Ц. Програмно-цільовий метод та ефективність бюджетних програм. *Фінанси України*. 2009. № 7. С. 21–27.
8. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 рр.: Розпорядження Кабінету міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>
9. Титарчук М.І. Бюджетна політика економічного розвитку. *АГРОСВІТ*. 2021. № 12. С. 68–74. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/12_2021/11.pdf (дата звернення 17.12.2023).
10. Чубенко А.Г. Застосування програмно-цільового методу бюджетного фінансування видатків у сфері цивільного захисту. *Право України*. 2007. № 12. С. 38–40.
11. Чугунов В.І. Бюджетне планування як складова соціально-економічного розвитку країни. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8475> (дата звернення: 17.12.2023).
12. Чугунов І.Я., Запатріна І.В. Розвиток програмно-цільового методу планування бюджету. *Фінанси України*. 2008. № 5. С. 3–14.
13. Ярошевич Н.Б., Обшта Ю.А. Проблеми запровадження програмно-цільового методу планування місцевих бюджетів в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.8. С. 270–275.
14. Paul E. Carey and Roger R. Shipley, Illinois Department of Transportation. URL: <https://onlinepubs.trb.org/Onlinepubs/trcircular/145/145-002.pdf>

References:

1. Bjudzhetnyj kodeks Ukrajinj (2021) [Budget Code of Ukraine 2021 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (in Ukrainian)
2. Derevchuk O. I. (2010) The content and features of program-target method of budget financing. *Chasopys Kyivs'koho universytetu prava*, no. 1, pp. 129–135.

3. Zapatrina I. V. (2006) Program Budgeting [Prohramno-tsil'ovyy metod byudzhetuvannya]. *Finansy Ukrainy*, no. 10, pp. 156–178. (in Ukrainian)
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2002) The concept of application of the programtarget method in the budget process (Decree No. 538-p, September 14). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80#Text> (in Ukrainian)
5. Korobcova D. V. (2016) Suchasnyj pohljad na pryncyp ciljovogho vykorystannja bjudzhetnykh koshtiv v bjudzhetnij systemi Ukrainy [The Principle of Target-Oriented Use of Budgetary Funds within the Budget Law of Ukraine]. *Visnyk Cherniveckjogho fakuljtetu Nacionaljnogho universytetu "Odesjka jurydychna akademija"*, vol. 2, pp. 92–99. (in Ukrainian)
6. Lahutin V. D., Kaun O. B. (2003) Vdoskonalennia mizhbjudzhetnykh transfertiv u konteksti biudzhetnoi reformy v Ukraini [Short-term mid-budget transfers in the context of budget reform in Ukraine]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 3, pp. 70–82. (in Ukrainian)
7. Ohon Ts. H. (2009) Program-target method and financial provision of budget programs. *Finance of Ukraine*, no. 7, pp. 20–29. (in Ukrainian)
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021) Pro skhvalennia Stratehii reformuvannya systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na 2022–2025 roky ta planu zakhodiv z yii realizatsii, Rozporiadzhennia, No. 1805-r, vid 29 hrudnia. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text> (in Ukrainian)
9. Titarchuk M. I. (2021) Bjudzhetna polityka ekonomichnogho rozvytku [Budget policy of economic development]. *AGhROSVIT*, no. 12, pp. 68–74. (in Ukrainian)
10. Chubenko A. Gh. (2007) Zastosuvannja prohramno-ciljovogho metodu bjudzhetnogho finansuvannja vydatkiv u sferi cyviljnogho zakhystu [Application of the program-target method of budgetary financing of expenditures in the field of civil protection]. *Pravo Ukrainy*, no. 12, pp. 38–40. (in Ukrainian)
11. Chughunov V. I. (2020) Bjudzhetne planuvannja jak skladova socialjno-ekonomichnogho rozvytku krajiny [Budget planning as a component of socio-economic development of the country]. *Efektivna ekonomika*, no. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8475> (in Ukrainian)
12. Chugunov I. Ya., Zapatrina I. V. (2008) Rozvytok programno-cilovogo metodu lanuvannya byudzhetu. *Finansy Ukrainy*, no. 5, pp. 3–14. (in Ukrainian)
13. Jaroshevych N. B., Obshta Ju. A. (2020) Problemy zaprovadzhennja prohramno-ciljovogho metodu planuvannja miscevykh bjudzhetiv v Ukrainy [Problems of introducing the program-target method of planning local budgets in Ukraine]. *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 20.8, pp. 270–275. (in Ukrainian)
14. Paul E. Carey and Roger R. Shipley, Illinois Department of Transportation. Available at: <https://onlinepubs.trb.org/Onlinepubs/trcircular/145/145-002.pdf>